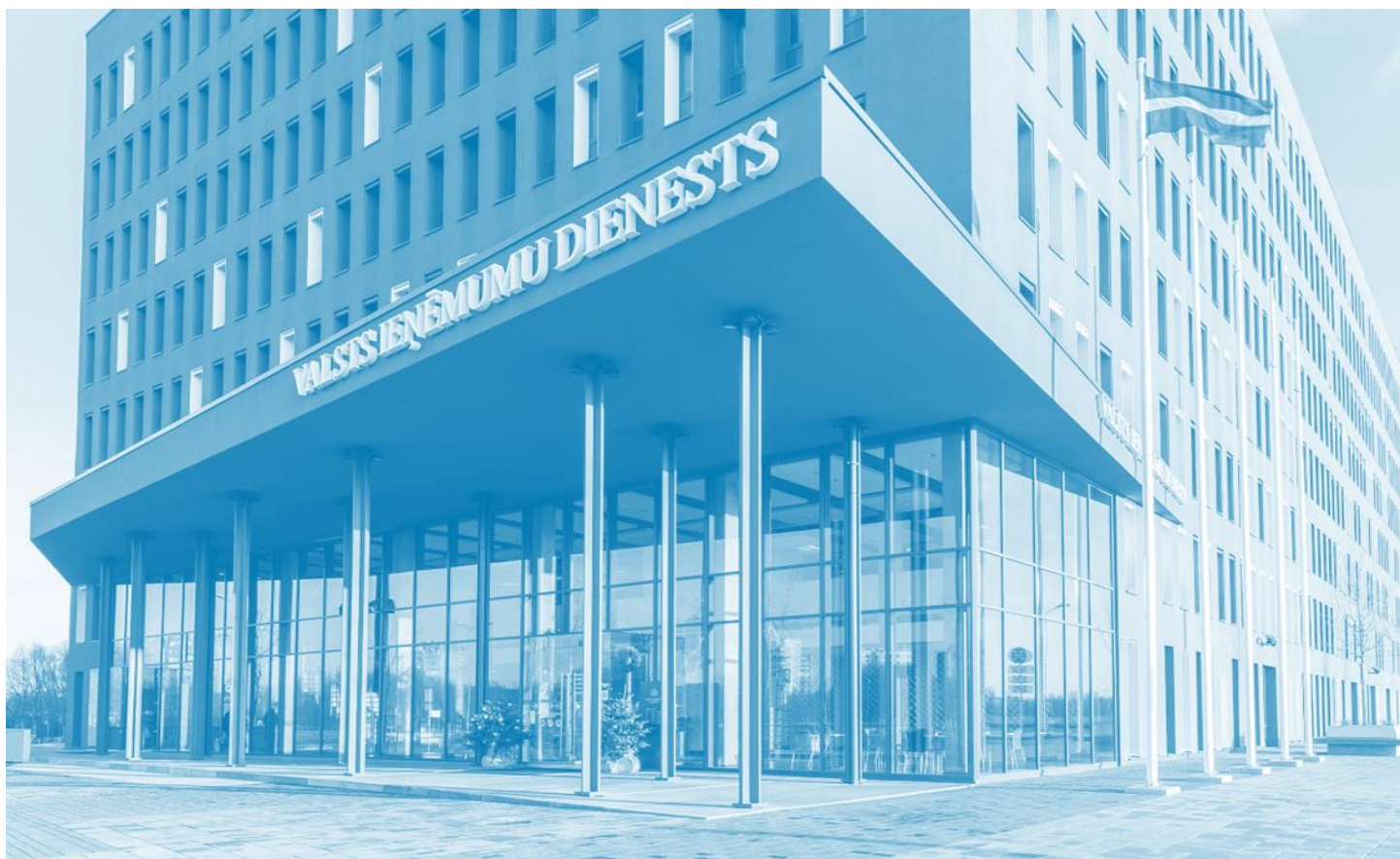

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Grāmatvedības uzskaitē vienkāršā ieraksta sistēmā

23.10.2023.

Saturs

Vispārīgā informācija	3
Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaitē	6
Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu uzskaitē un nolietojuma aprēķināšana	16
Krājumu uzskaitē	27
Citi reģistri	30
Inventarizācija un tās norises kārtība	32
Izdevumu precizēšana	34
Paraugi veidlapu aizpildīšanai	36

Vispārīgā informācija

Metodiskajā materiālā noteikta "Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla" aizpildīšanas kārtība, kā arī citu grāmatvedības reģistru kārtošana vienkāršajā grāmatvedībā iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla (turpmāk – žurnāls) un saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistra paraugs pieejams Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļvietnē <https://www.vid.gov.lv> Privātpersonām → Saimnieciskās darbības veicēji → Grāmatvedības organizēšana saimnieciskās darbības veicējiem → Metodiskie materiāli → Grāmatvedības organizēšana.

Lai varētu pielāgoties jaunajos Ministru kabineta 2022. gada 31. maija noteikumos Nr. 322 "Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" noteiktajai žurnālā ietvertu ieņēmumu un izdevumu uzskaites aiļu aizpildīšanas kārtībai, 2022. pārskata gadā var turpināt kārtot 2022. gada sākumā atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 20. marta noteikumos Nr. 188 "Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" noteiktajām prasībām iekārtoto žurnālu tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā nodokļu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.

Kārtojot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, ieņēmumus uzskaita *pēc kases principa* – ieņēmumus tad, kad tie ir saņemti, bet izdevumus – tad, kad tie ir izdarīti. Ierakstus žurnālā izdara hronoloģiskā secībā.

Kases princips nav attiecināms, piemēram, pamatlīdzekļa pārdošanas gadījumā, jo pamatlīdzekļa atlikusī vērtība žurnālā ir jāuzrāda izdevumos, lai gan faktiski naudas izdevumi nav bijuši.

Žurnālu var kārtot elektroniski vai papīra reģistra veidā.

Aizpildīta **žurnāla glabāšanas laiks ir 10 gadi.**

Ja žurnālu kārto elektroniski, atbilstoši nepieciešamībai jānodrošina tā izdruka un izdrukas jābrošē hronoloģiskā secībā.

Ja žurnālu kārto elektroniski, žurnāla ailes, kuras neizmanto saimniecisko darījumu reģistrēšanai, var nenorādīt. Šādu žurnālu drīkst papildināt ar jaunām ailēm, lai ierakstītu arī citu nepieciešamo papildu informāciju.

Ja grāmatvedības kārtošanai vienkāršā ieraksta sistēmā izmanto grāmatvedības datorprogrammu, tai ir jāatbilst Ministru kabineta grāmatvedības kārtošanas noteikumos grāmatvedības datorprogrammām noteiktajām prasībām.

Katram pārskata (taksācijas) gadam iekārto jaunu žurnālu, jo ieņēmumus un izdevumus norobežo pa taksācijas gadiem.

Žurnālā norādītais skaidras un bezskaidras naudas un citu maksāšanas līdzekļu atlikums gada sākumā ir vienāds ar iepriekšējā pārskata (taksācijas) gada beigās žurnālā aprēķināto un norādīto atlikumu.

Katru mēnesi, kurā ir bijuši ieņēmumi vai izdevumi, ierakstus žurnālā sāk jaunā žurnāla lapā.

Mēneša beigās:

- aprēķina skaidras un bezskaidras naudas līdzekļu atlikumu (atlikums mēneša sākumā ir vienāds ar atlikumu iepriekšējā mēneša beigās);
- katrā ieņēmumu un izdevumu ailē aprēķina un žurnālā norāda apgrozījuma summu mēnesī, kā arī apgrozījuma kopsummu, skaitot no gada sākuma.

Ieņēmumus un izdevumus žurnālā reģistrē, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem. Ja nav cita attaisnojuma dokumenta, tad summas, kas saņemtas kredītiestāžu (banku) kontos vai no tiem izsniegtas, žurnālā drīkst reģistrēt, pamatojoties uz kontu izrakstiem.

Žurnālā reģistrē arī kases operācijas, nekārtojot atsevišķu kases grāmatu un neveicot atsevišķu kases ieņēmumu un izdevumu orderu reģistrāciju.

Visus saimnieciskos **darījumus žurnālā norāda euro un centos.**

Ieņēmumus un izdevumus ārvalsts valūtā žurnālā norāda, pārrēķinātus *euro* un centos saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalsts valūtas kursu, kas ir spēkā šo ieņēmumu gūšanas vai izdevumu izdarīšanas dienas sākumā.

Grāmatvedībā izmantojamais ārvalstu valūtas kurss ir Eiropas Centrālās bankas publicētais *euro* atsauces kurss.

Ja konkrētai ārvalstu valūtai nav Eiropas Centrālās bankas publicēta *euro* atsauces kurss, izmanto pasaules finanšu tirgus atzīta finanšu informācijas sniedzēja periodiskajā izdevumā vai tā tīmekļvietnē publicēto valūtas tirgus kursu (piemēram, *Financial Times* (www.ft.com), *Bloomberg* (www.bloomberg.com), *Reuters* (<http://www.reuters.com>)).

Ja kasē vai kredītiestādes kontā pārskata (taksācijas) gada beigās ir nauda ārvalsts valūtā, to pārrēķina *euro* un centos saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalsts valūtas kursu, kas ir spēkā pārskata (taksācijas) gada pēdējās dienas beigās (ārvalsts valūtas kursu ieraksta žurnālā), vai, ja nepieciešams, pārrēķinu var veikt arī mēneša beigās saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalsts valūtas kursu, kas ir spēkā attiecīgā mēneša pēdējās dienas beigās (ārvalsts valūtas kursu ieraksta žurnālā). Ja pēc ārvalsts valūtas atlikumu pārrēķināšanas iegūst novērtējuma palielinājumu *euro*,

to žurnālā ieraksta ieņēmumos 12. ailē "Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas" vai 13. ailē "Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem". Ja iegūst novērtējuma samazinājumu euro, to žurnālā ieraksta izdevumos 19. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu" vai 20. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem", vai 21. ailē "Proporcionāli sadalāmie izdevumi".

Saimnieciskajā darbībā gūtos ieņēmumus un izdarītos izdevumus gan skaidrā, gan bezskaidrā naudā, kā arī skaidras naudas atlikumus kasē un bezskaidras naudas atlikumus kredītiestāžu (banku) kontos nošķir no personiskajiem līdzekļiem.

Žurnālā norāda visas kredītiestādes kontā saņemtās un no tā izsniegtās naudas summas, ja šo kredītiestādes kontu izmanto gan norēķiniem saimniecisko darījumu nodrošināšanai, gan ārpus saimnieciskās darbības izdarītiem norēķiniem.

Naudas summas, kas gūtas ārpus saimnieciskās darbības un izlietas personiskajām vajadzībām, ja tās ir nošķirtas no saimnieciskajā darbībā gūtajām un izlietotajām naudas summām, žurnālā nenorāda.

Ārpus saimnieciskās darbības gūtos ieņēmumus un izdarītos izdevumus žurnālā norāda tikai tad, ja tos iegulda saimnieciskās darbības vajadzībām vai izlieto personiskajām vajadzībām.

Ja bezskaidrā naudā saņemtie ieņēmumi un izdarītie izdevumi nav reģistrēti žurnālā pirms kredītiestādes konta izraksta saņemšanas, bezskaidrā naudā saņemtos ieņēmumus un izdarītos izdevumus žurnālā ieraksta pēc kredītiestādes konta izraksta saņemšanas, ievērojot prasības par darījumu reģistrēšanu grāmatvedības reģistros.

Ja par attaisnojuma dokumentu tiek izmantots maksājumu konta izraksts, var aprēķināt šajā kontā notikušo viendabīgu (līdzīgu) saimniecisko darījumu kopsummas **un tās ierakstīt žurnālā ar vienu ierakstu**. Šajā gadījumā iekšējo attaisnojuma dokumentu var nesagatavot.

Veicot ierakstu žurnālā, pamatojoties uz kredītiestādes izsniegto konta izrakstu par laikposmu, kas ilgāks par vienu dienu, žurnāla 2. ailē "Dokumenta nosaukums, numurs un datums" norāda attiecīgo laikposmu.

Ja grāmatvedību kārtu elektroniski, tad žurnālā ieraksta konta izraksta pēdējo datumu (mēneša pēdējo datumu).

Ja nenodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrismu), žurnāla attiecīgās ailes, kas paredzētas ieņēmumiem vai izdevumiem, kuri saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrismu), var izmantot, lai nodalītu dažādu citu saimnieciskās darbības veidu ieņēmumus un izdevumus.

Saimnieciskās darbības ieņēmumus un ar to gūšanu saistītos izdevumus var neregistrēt žurnālā, ja saimniecisko darījumu nodrošināšanai veic **tikai** bezskaidras naudas norēķinus, šim nolūkam izmantojot atsevišķu maksājumu kontu kredītiestādē (bankā). Nodokļu aprēķinus veic, pamatojoties uz konta izrakstiem. Atbrīvojuma no attaisnojuma dokumentu noformēšanas, izsniegšanas, glabāšanas, kā to paredz Grāmatvedības likums, šajā gadījumā nav (piemēram, ir jāsagatavo attaisnojuma dokuments par pārdoto produkciju, bet ieņēmumus un izdevumus nodokļu aprēķinam uzskaita, pamatojoties uz bankas konta izrakstā fiksētajām summām).

Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaite

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs saimnieciskās darbības ieņēmumus un ar to gūšanu saistītos izdevumus reģistrē (ieraksta) grāmatvedības reģistrā "Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls".

Žurnāla paraugs ir noteikts Ministru kabineta 2022. gada 31. maija noteikumu Nr. 322 "Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" **1. pielikumā**.

Žurnāla ailēs norādāmā informācija

1. ailē "Ieraksta kārtas numurs" kārtas numurus norāda hronoloģiskā (augošā) secībā no gada sākuma.

Ieraksta kārtas numurs	Dokumenta nosaukums, numurs un datums
1.	2.
1.	
2.	

2. ailē "Dokumenta nosaukums, numurs un datums" norāda tā attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu, uz kura pamata izdara ierakstu žurnālā. Ja ierakstus žurnālā veic, pamatojoties uz maksājumu konta izrakstu par laikposmu, kas ir ilgāks par vienu dienu, lai reģistrētu šajā laikposmā notikušo viendabīgu (līdzīgu) saimniecisko darījumu kopsummas, attaisnojuma dokumenta datuma vietā norāda attiecīgo laikposmu. Tā kā žurnālā drīkst izdarīt ierakstus, pamatojoties arī uz darījuma partnera izsniegtu kases čeku, kvīti, biļeti, kases ieņēmumu vai izdevumu ordera kopiju, norakstu, kvīti vai citu ārēju attaisnojuma dokumentu, šajā ailē norāda konkrētā ārējā attaisnojuma dokumenta rekvizītus vai iekšējā attaisnojuma dokumenta rekvizītus, ja uz tā pamata izdara ierakstu.

Ieraksta kārtas numurs	Dokumenta nosaukums, numurs un datums
1.	2
1.	kases ieņēmumu orderis Nr.15, 09.10.202x.

3. ailē "Dokumenta autors, darījuma partneris (fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums)" norāda attaisnojuma dokumenta

autora (sagatavotāja) vārdu, uzvārdu (fiziskajām personām) vai nosaukumu (juridiskajām personām), ja attaisnojuma dokumentu sagatavojusi cita persona. Ja dokumenta (piemēram, kases ieņēmumu vai izdevumu ordera) sagatavotājs ir pats, šajā ailē norāda darījuma partnera vai (ja nav darījuma partnera) pašas personas vārdu, uzvārdu (fiziskajām personām) vai nosaukumu (juridiskajām personām).

Ieraksta kārtas numurs	Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Dokumenta autors, darījuma partneris (fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums)
1.	2.	3.
1.	kases ieņēmumu orderis Nr.15, 09.10.202x.	Jānis Bērziņš

4. ailē "Saimnieciskā darījuma apraksts" norāda īsu saimnieciskā darījuma aprakstu, kas norādīts attaisnojuma dokumentā.

Piemēram, ja savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai ir iegādāti materiāli un kases aparāta čekā ir norādīts, ka ir pirкта krāsa, līme un laka, šajā ailē saimnieciskā darījuma apraksts varētu būt "Iegādāti materiāli".

Ieraksta kārtas numurs	Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Dokumenta autors, darījuma partneris (fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums)	Saimnieciskā darījuma apraksts
1.	2.	3.	4.
1.	EKA čeks Nr.1556, 09.10.202x.	SIA "ABX"	Iegādāti materiāli

5. ailē "Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums" norāda analītiskā reģistra numuru vai nosaukumu, kurā arī ir reģistrēts konkrētais saimnieciskais darījums un ierakstīts attiecīgais attaisnojuma dokuments.

Piemēram, ja iegādājas pamatlīdzekļi, šajā ailē norāda pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina kartes numuru, kur ir reģistrēts konkrētais pamatlīdzeklis, vai, ja no darījuma partnera ir saņemta tikai daļēja samaksa par saimniecisko darījumu, šajā ailē norāda debitoru parādu uzskaites reģistra numuru, kur ir reģistrēts konkrētais debitors.

Šo aili neaizpilda, ja žurnālā reģistrēto darījumu neregistrē analītiskajos uzskaites reģistros.

Ieraksta kārtas numurs	Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Dokumenta autors, darījuma partneris (fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums)	Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Maksājumu uzdevums Nr.345, 09.10.202x.	SIA "ABX"	Iegādāts pamatlīdzeklis	Pamatlīdzekļa uzskaites reģistrs Nr.1

6. ailē "Kase, euro, saņemts" norāda skaidras naudas ieņēmumus kasē, tie var būt, piemēram, skaidrā naudā saņemtie saimnieciskās darbības ieņēmumi, privātie

naudas ieguldījumi, saņemtie kredīti, kā arī no kredītiestāžu kontiem izņemtie naudas līdzekļi, kas tiks izmantoti, lai veiktu skaidras naudas darījumus saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Šīs ailes atlikums nedrīkst būt ar mīnuszīmi – tātad izsniegtās skaidrās naudas daudzums nedrīkst pārsniegt saņemto skaidrās naudas daudzumu.

1. piemērs

Ja no sava kredītiestādes konta izņem 300 EUR, lai tos turpmāk izmantotu saimnieciskajā darbībā, veicot norēķinus skaidrā naudā, to žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Kase, euro		Maksājumu konts, euro	
	saņemts	izsniegts	saņemts	izsniegts
4	6	7	8	9
No maksājumu konta izņemta skaidra nauda				300
Kasē iemaksāta skaidra nauda	300			

Šāda veida darījumiem rāda tikai naudas kustību, tos nerāda ne ieņēmumu, ne izdevumu uzskaites ailē!

7. ailē "Kase, euro, izsniegts" norāda skaidras naudas izdevumus kasē, tie var būt, piemēram, ar saimniecisko darbību saistītie izdevumi, kas veikti skaidrā naudā, personiskajām vajadzībām izņemtā skaidrā nauda, atmaksātie kredīti, kā arī kredītiestāžu kontos iemaksātā skaidrā nauda.

2. piemērs

Ja no kases izņem 3000 EUR, lai tos turpmāk izmantotu saimnieciskajā darbībā, veicot norēķinus bezskaidrā naudā, tādējādi tos iemaksājot kredītiestādes kontā, kuru nodokļa maksātājs izmanto saimniecisko darījumu veikšanai, šo summu žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Kase, euro		Maksājumu konts, euro	
	saņemts	izsniegts	saņemts	izsniegts
4	6	7	8	9
No kases izņemta skaidra nauda		3000		
Maksājumu kontā iemaksāta skaidra nauda			3000	

8. ailē "Maksājumu konts, euro, saņemts" norāda darījuma partneru un pašas personas maksājumu kontos ieskaitītās vai skaidrā naudā iemaksātās naudas summas. Žurnālā maksājumu kontos norādītās naudas summas un naudas atlikumi ir vienādi ar summām, kas norādītas kredītiestāžu sagatavotajos konta izrakstos. Šajā ailē norāda arī kredītiestādes ieskaitītos procentu maksājumus personas kontā.

9. ailē "Maksājumu konts, euro, izsniegts" norāda darījuma partneriem no maksājumu kontiem pārskaitīto vai pašas personas skaidrā naudā izņemto naudu, kā arī kredītiestāžu atskaitīto samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem. Arī šīs summas un atlikumi žurnālā ir vienādi ar maksājumu kontu izrakstos norādītajām summām un atlikumiem.

Par attaisnojuma dokumentu uzskata arī konta izrakstu, kas nesatur rekvizītu "paraksts", bet satur citus attaisnojuma dokumentam noteiktos rekvizītus un informāciju par saimniecisko darījumu.

10. ailē "Citi maksāšanas līdzekļi, euro, saņemts" norāda ieņēmumus, kas iegūti nevis naudā, bet citās lietās vai pakalpojumu veidā, piemēram, maiņas un ieskaita darījumus, kā arī mantiskos dāvinājumus u. c. Ja ar darījuma partneri vienojas, ka samaksa par veikto saimniecisko darījumu tiks veikta, izmantojot citu maksāšanas veidu, nevis naudu, šajā ailē norāda attiecīgā maksāšanas veida vērtību naudas izteiksmē.

3. piemērs

Lauksaimnieks no kooperatīvās sabiedrības apmaiņas darījumā saņem minerālmēslus par 400 EUR, nododot graudus 400 EUR vērtībā. 202X. gada 5. jūlijā sastādīts akts Nr. 12 par savstarpēju ieskaitu. Šo darījumu žurnālā norāda šādi:

Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Saimnieciskā darījuma apraksts	Citi maksāšanas līdzekļi, euro		Ieņēmumi, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas	apgrozījums (12.,13. un 14. ailes kopsumma)	izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
2	4	10	11	12	15	19	24
Akts Nr. 12 05.07.202X.	Savstarpējs ieskaits graudi	400		400	400		
Akts Nr. 12 05.07.202X.	Savstarpējs ieskaits minerālmēsli		400			400	400

11. ailē "Citi maksāšanas līdzekļi, euro, izsniegts" norāda izdevumus, kas izdarīti nevis naudā, bet citās lietās vai pakalpojumu veidā. Citi maksāšanas veidi var būt, piemēram, maiņas, ieskaita darījumi, mantiskie dāvinājumi u. c.
Arī šajā ailē maksāšanas veida vērtību norāda naudas izteiksmē.

12. ailē "Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas" norāda ieņēmumus no lauksaimnieciskās (augkopības, lopkopības, iekšējo ūdeņu zivsaimniecības un dārzkopības) ražošanas un lauku tūrisma, kā arī saņemto pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) kompensāciju.

Ieņēmumos no lauksaimnieciskās ražošanas **nenorāda** summas, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Ja gūst ieņēmumus gan no lauksaimnieciskās ražošanas, gan no iekšējo ūdeņu zivsaimniecības vai lauku tūrisma, šo aili var sadalīt sīkāk, lai nodalītu attiecīgos ieņēmumus.

Šajā ailē norāda arī saņemto apdrošināšanas atlīdzību par bojāgājušiem dzīvniekiem, lietavās cietušiem sējumiem vai citiem apdrošināšanas gadījumiem, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu.

Lauksaimnieciskā ražošana ir augkopības (arī koku stādu audzēšanas, sēņu audzēšanas, savvaļas ogu audzēšanas), lopkopības (arī truškopības, putnkopības, biškopības un zvērkopības), iekšējo ūdeņu zivsaimniecības (zivju audzēšanas

privātajās ūdenstilpēs vai fiziskajai personai lietošanā nodotajās ūdenstilpēs) un dārzkopības (arī puķkopības, siltumnīcu saimniecības) produkcijas ražošana. Par maksātāja saimniecības lauksaimnieciskās ražošanas produkciju uzskatāma augu vai dzīvnieku valsts produkcija, kas tiek realizēta sākotnējā (nepārstrādātā) veidā vai pēc pirmapstrādes. Maksātāja saimniecībā pārdošanai sagatavotā lauksaimnieciskās ražošanas produkcija var būt ar augstāku pārstrādes pakāpi, ja visa pārstrāde (izņemot lopu kaušanu) ir veikta pašā saimniecībā.¹

4. piemērs

Ja nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu, saņem apdrošināšanas atlīdzību par bojāgājušajiem dzīvniekiem 300 EUR, žurnālā šo summu norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro	
	saņemts	izsniegts	ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas	kopā (15.+16.+17. aile)
4	8	9	12	18
Saņemta apdrošināšanas atlīdzība	300		300	300

5. piemērs

Ja nodokļa maksātājs, kurš nav reģistrēts Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā (turpmāk – PVN nemaksātājs), saņem samaksu par sniegtajiem lauku tūrisma pakalpojumiem 100 EUR, kas ieskaitīti kredītiestādes kontā, šo summu žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro	
	saņemts	izsniegts	ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas	apgrozījums (12.,13. un 14. ailes kopsumma)
4	8	9	12	15
Ieskaitītā samaksa par pakalpojumu	100		100	100

Persona, kas nenodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecību vai lauku tūrismu), šo aili var izmantot, lai nodalītu citu (dažādu) saimnieciskās darbības veidu ieņēmumus.

Lauku tūrisma pakalpojumi ir lauku teritorijās vai lauku apdzīvotās vietās sniegtie viesu izmitināšanas pakalpojumi speciāli ierīkotās viesu izmitināšanas mītnēs vai citās pielāgotās telpās, kurās gultasvietu pamatskaits nepārsniedz 12 un gultasvietu papildu skaits nav lielāks par 6, kā arī ar tiem saistītie papildu pakalpojumi, ko sniedz, pamatojoties uz vietējiem kultūras un dabas resursiem.²

¹ Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9. panta 3.¹ daļa.

² Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9. panta 3.² daļa.

6. piemērs

Nodokļu maksātājs sniedz tūrisma pakalpojumus un saņem no klienta par laivu nomu 80 EUR, žurnālā šo summu norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro	
	saņemts	izsniegts	ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas	apgrozījums (12.,13. un 14. ailes kopsumma)
4	8		12	15
Saņemta samaksa par laivu nomu	80		80	80

13. ailē "Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem" norāda ieņēmumus no citiem saimnieciskās darbības veidiem, kas nav saistīti ar lauksaimnieciskās produkcijas ražošanu un iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrismu. Ja persona nodarbojas, piemēram, ar kokmateriālu pārdošanu, kosmetologa pakalpojumu sniegšanu, konditorejas izstrādājumu ražošanu u. c., ieņēmumus no saimnieciskās darbības norāda šajā ailē.

7. piemērs

Ja nodokļa maksātājs, kurš reģistrēts Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā (turpmāk – PVN maksātājs) sniedz kosmetologa pakalpojumus un no klienta saņem samaksu skaidrā naudā 30,25 EUR, t. sk. PVN 5,25 EUR, žurnālā šo summu norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Kase, euro		Ieņēmumi, euro		
	saņemts	izsniegts	ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem	ieņēmumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (15.+16.+17. aile)
4	6	7	13	17	18
Saņemta samaksa par sniegto pakalpojumu	30,25		25,00	5,25	30,25

14. ailē "Subsīdijas" norāda summas, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

8. piemērs

Ja nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu, piedalās Eiropas Savienības atbalsta pasākumā "Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem" un saņem atbalsta summu 3000 EUR, kura atbilstoši atbalsta nosacījumiem piešķirta, lai kompensētu traktora iegādes izdevumus.

Brīdī, kad saņem atbalstu, žurnālā šo summu norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro	
	saņemts	izsniegts	subsīdijas	kopā (15.+16.+17. aile)
4	8	9	14	18
Saņemts Eiropas Savienības atbalsts	3000		3000	3000

9. piemērs

Fiziskai personai, kurai ir reģistrēta saimnieciskā darbība, taksācijas gadā Lauku atbalsta dienests aprēķināja izmaksājamo atbalstu 3000 EUR apmērā. No taksācijas gadā aprēķinātā izmaksājamā atbalsta Lauku atbalsta dienests saskaņā ar lēmumu "Par agrovides saistību pārtraukšanu ar atmaksu" ieturēja nepamatoti izmaksāto summu 2000 EUR par iepriekšējo taksācijas periodu, kā rezultātā taksācijas gadā savā kredītiestādes kontā fiziskā persona faktiski saņēma summu tikai 1000 EUR.

Žurnāla 8. ailē "Maksājumu konts, euro, saņemts" un 14. ailē "Subsīdijas" norāda Lauku atbalsta dienesta faktiski ieskaitīto naudas summu kredītiestādes kontā, kas izmaksāta kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts, – 1000 EUR. Vienlaikus arī žurnāla 15. ailē "Apgrozījums (12.+13.+14. aile)" norāda 1000 EUR.

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro	
	saņemts	izsniegts	subsīdijas	kopā (15.+16.+17. aile)
4	8	9	14	18
Saņemts Eiropas Savienības atbalsts	1000		1000	1000

15. ailē "Apgrozījums" norāda kopsummu, saskaitot 12., 13. un 14. aili. Ailes kopsumma no gada sākuma parāda, vai apgrozījums sasniedzis 300 000 EUR un tādējādi nākamajā kalendāra gadā jāuzsāk divkāršā ieraksta grāmatvedības kārtošana.

16. ailē "Neapliekamie ienākumi" norāda ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamos ienākumus (palīdzību stihiskas nelaimes gadījumā vai citā ārkārtējā gadījumā, ja tā sniegta uz valsts vai pašvaldību pārvaldes institūciju lēmuma pamata, u. c.).

Piemēram, ja saņem kompensāciju par plūdu nodarīto postījumu dēļ bojā gājušiem sējumiem, saņemto kompensācijas summu norāda šajā ailē.

17. ailē "Ieņēmumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu" norāda saņemtos aizņēmumus, izsniegto aizdevumu atmaksu, personiskos ieguldījumus saimnieciskās darbības vajadzībām, personas saņemtās trešās personas vārdā iekasētās maksājumu summas pārskaitīšanai citai personai (starpniecības maksājumi), nekustamā īpašuma apsaimniekotāja saņemtās maksājumu summas no dzīvokļu īpašniekiem uzkrājumu fondā dzīvojamās mājas uzturēšanas vai uzlabošanas un attīstīšanas darbiem (piemēram, remontam, atjaunošanai, pārbūvei).

Šajā ailē PVN maksātājs norāda aprēķinātās, kā arī no valsts budžeta atmaksātās PVN summas.

10. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto savus personiskos naudas līdzekļus – skaidru naudu 300 EUR, šo summu žurnālā norāda šādi:

Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Saimnieciskā darījuma apraksts	Kase, euro		Ieņēmumi, euro	
		saņemts	izsniegts	ieņēmumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (15.+16.+17. aile)
2	4	6	7	17	18

Kases ieņēmumu orderis	Personiskie naudas ieguldījumi	300		300	300
------------------------	--------------------------------	-----	--	-----	-----

18. ailē "Ieņēmumi, euro, kopā (15.+16.+17. aile)" norāda ieņēmumu kopsummu, saskaitot žurnāla 15., 16. un 17. aili. Ailes kopsummu neizmanto nodokļu aprēķināšanai, bet tikai matemātiskai kontrolei.

19. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu" norāda izdevumus, kas attiecināmi uz lauksaimniecisko ražošanu, iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrisma pakalpojumiem, t. sk. darba algu un ar to saistītos nodokļus, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem, nekustamā īpašuma nodokli, kā arī tos izdevumus, kas attiecīgajā laikposmā radušies saistībā ar kalpošanu, ganību ierīkošanu, akmeņu novākšanu, dziļaršanu, saimniecības teritorijas labiekārtošanu.

Ir tiesības izvēlēties, vai pamatlīdzekļiem aprēķināto nolietojumu norāda šajā ailē **vai** gada beigās saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistrā.

11. piemērs

Ja PVN nemaksātājs skaidrā naudā samaksā citai zemnieku saimniecībai par akmeņu novākšanu 100 EUR, šo summu žurnālā norāda šādi:

Dokumenta nosaukums, numurs un datums	Saimnieciskā darījuma apraksts	Kase, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
2	4	6	7	19.	24
Kvīts Nr. 122 05.02.202X.	Samaksa par akmeņu novākšanu		100	100	100

12. piemērs

Zemnieku saimniecība 202X. gada 15. maijā iegādājas aitu ganāmpulku par 1500 EUR, samaksājot bezskaidrā naudā, šo summu žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
	saņemts	izsniegts	izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	8	9	19.	24
Samaksa par aitu ganāmpulku		1500	1500	1500

20 aile "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem".

! Pamatlīdzekļiem aprēķināto nolietojumu norāda šajā ailē vai gada beigās saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistrā.

Norāda izdevumus, kas saistīti ar ieņēmumu gūšanu no citiem saimnieciskās darbības veidiem, t. sk. darba algu un ar to saistītos nodokļus, ko saimnieciskās darbības

veicējs maksā par saviem darbiniekiem, nekustamā īpašuma nodokli (ja maksā par lauksaimniecības zemēm, to var uzskaitīt pie lauksaimniecības ražošanas izdevumiem un norādīt 19. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu"), kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai. Šajā ailē var norādīt arī pamatlīdzekļiem aprēķināto nolietojumu, ja to nenorāda izdevumu precizēšanas tabulā, kā arī atsavināto pamatlīdzekļu (ja to atsavināšanas vērtība uzrādīta ieņēmumos) atlikušo vērtību (33. piemērs).

21. ailē "Proporcionāli sadalāmie izdevumi" norāda tos izdevumus, kurus izdarīšanas brīdī nevar tieši attiecināt uz lauksaimniecību vai citiem saimnieciskās darbības veidiem, piemēram, kredītiestādes pakalpojumus, sakaru izdevumus, darba samaksu u. c.

Gada beigās šajā ailē uzkrāto izdevumu summu sadala starp lauksaimnieciskās ražošanas (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecības un lauku tūrisma) un citiem saimnieciskās darbības izdevumiem proporcionāli attiecīgajiem ieņēmumiem.

22. ailē "Ar saimniecisko darbību tieši nesaistītās izmaksas" norāda izdevumus, kas nav uzskatāmi par tādiem izdevumiem, kuri ir tieši saistīti ar saimniecisko darbību (piemēram, personiskajam patēriņam izņemtus līdzekļus, ziedojumus un dāvinājumus citām personām, galvojuma summas, kuras personai kā galvniekam jāizmaksā saskaņā ar galvojuma līgumu).

13. piemērs

Ja persona no kredītiestādes konta pārskaitījusi dāvinājuma summu 300 EUR, žurnālā to norāda šādi:

Saimnieciskā darbība apraksts	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
	saņemts	izsniegts	ar saimniecisko darbību tieši nesaistītās izmaksas	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	8	9	22	24
Dāvinājums		300	300	300

23. ailē "Izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu" norāda izdevumus, kas saistīti ar saimnieciskajā darbībā izmantoto nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu iegādi un saimnieciskajā darbībā izmantoto pamatlīdzekļu izveidošanu, avansa maksājumus, kas neattiecas uz pārskata gada ieņēmumiem, izsniegto aizdevumu summas, atdotās aizņēmumu summas, samaksātās trešās personas vārdā iekasētās summas citām personām (starpniecības maksājumus), nekustamā īpašuma apsaimniekotājam samaksātās summas no uzkrājumu fonda, kas izveidots no dzīvokļu īpašnieku maksājumiem dzīvojamās mājas uzturēšanas vai uzlabošanas un attīstīšanas darbiem, samaksātās soda naudas, līgumsodus, naudas sodus, ja to summas nav samērīgas ar darbības vērtību, un kavējumu naudas, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas samaksātas par sevi kā pašnodarbināto, par saimniecisko darbību samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli un tā avansu un citus izdevumus, kas nav attiecināmi uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanu. PVN maksātājs šajā ailē norāda arī pievienotās vērtības priekšnodokļa summas un valsts budžetā samaksātās PVN summas.

14. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs (pašnodarbinātais) pārskaita valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 300 EUR no maksājumu konta, šo summu norāda žurnālā šādi:

Saimnieciskā darbības apraksts	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
	saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	8	9	23	24
Pārskaitītas pašnodarbinātā VSAOI		300	300	300

24. ailē "Izdevumi, euro, kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)" norāda izdevumu kopsummu, saskaitot žurnāla 19., 20., 21., 22. un 23. aili. Ailes kopsummu neizmanto nodokļu aprēķināšanai, bet tikai matemātiskai kontrolei.

Katrā žurnāla lapā summa, kas iegūta, saskaitot visas žurnāla **15., 16. un 17. ailē** norādītās summas, ir vienāda ar žurnāla 18. ailē norādīto ieņēmumu kopsummu, un summa, kas iegūta, saskaitot visas žurnāla 19., 20., 21., 22. un 23. ailē norādītās summas, ir vienāda ar žurnāla 24. ailē norādīto izdevumu kopsummu.

Lai aprēķinātu ar nodokli apliekamo ienākumu, pārskata gada beigās precizē žurnālā uzrādītos izdevumus, izmantojot Saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistru. Lai aprēķinātu valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par sevi, izdevumu precizēšanu persona var veikt katru mēnesi.

Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu uzskaitē un nolietojuma aprēķināšana

Pamatlīdzekļi ir līdzekļi materiālā formā, kuri paredzēti izmantošanai produkcijas ražošanā, pakalpojumu sniegšanā, iznomāšanā un kuru derīgās lietošanas laiks ir ilgāks par gadu un sākotnējā vērtība lielāka par **1000 EUR**, un kuri nav paredzēti pārdošanai. Pamatlīdzekļi ir nekustamas vai kustamas mantas vienības. Piemēram, iekārta vai tās aprīkojums, tehnika, mašīna vai inventārs, transportlīdzeklis, zemesgabals, ēka, būve, ilggadīgie stādījumi u. c.

Nemateriālie ieguldījumi ir par samaksu iegādātas vērtības, kurām nav materiālas formas un kuru derīgās lietošanas laiks ir ilgāks par gadu. Piemēram, zemes un citu dabas resursu lietošanas tiesības, datorprogrammu licences, preču zīmes u. tml.

Pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina, ja tā iegādes vērtība pārsniedz 1000 EUR. Šādā gadījumā ir tiesības izvēlēties vienu no divām nolietojuma aprēķināšanas metodēm:

- **degresīvā metode** – nolietojums procentos;
- **lineārā metode** – lietderīgās lietošanas laiks gados.

Piemēram, persona iegādājas datoru par 998 EUR. Tā kā datora iegādes vērtība nepārsniedz 1000 EUR, tad saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.⁵ panta pirmo daļu un Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra noteikumiem Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" šādu objekta iegādes vērtību uzreiz pēc summas samaksas norāda pie saimnieciskās darbības izdevumiem, nerēķinot nolietojumu.

Izvēlēto pamatlīdzekļu nolietojuma metodi ir tiesības mainīt ne biežāk kā vienu reizi 10 gados

Ja **pamatlīdzekļu** nolietojuma aprēķinam **izvēlas degresīvo metodi**, nosakot pamatlīdzekļu taksācijas perioda nolietojumu procentos, piemēro šādas nolietojuma **likmes**:

- ēkām, būvēm, ilggadīgajiem stādījumiem – **5 %**;
- dzelzceļa ritošajam sastāvam un tehnoloģiskajām iekārtām, jūras un upju flotes transportlīdzekļiem, flotes un ostu tehnoloģiskajām iekārtām, enerģētiskajām iekārtām – **10 %**;
- skaitļošanas iekārtām un to aprīkojumam, tai skaitā drukas ierīcēm, informāciju sistēmām, datoru programmproduktiem un datu uzkrāšanas iekārtām, sakaru līdzekļiem, kopētājiem un to aprīkojumam – **35 %**;
- pārējiem pamatlīdzekļiem – **20 %**.

Ja pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķinam **izvēlas lineāro metodi**, tad nosaka šādu pamatlīdzekļu **lietderīgās lietošanas laiku gados**:

- ēkām, būvēm, ilggadīgajiem stādījumiem – **35 gadi**;
- dzelzceļa ritošajam sastāvam un tehnoloģiskajām iekārtām, jūras un upju flotes transportlīdzekļiem, flotes un ostu tehnoloģiskajām iekārtām, enerģētiskajām iekārtām – **10 gadi**;
- skaitļošanas iekārtām un to aprīkojumam, tai skaitā drukas ierīcēm, informāciju sistēmām, datoru programmproduktiem un datu uzkrāšanas iekārtām, sakaru līdzekļiem, kopētājiem un to aprīkojumam – **trīs gadi**;
- pārējiem pamatlīdzekļiem – **pieci gadi**.

Pamatlīdzekļu nolietojumu nenoraksta zemesgabaliem, mākslas darbiem, antīkiem priekšmetiem, juvelierizstrādājumiem un citiem pamatlīdzekļiem, kuri nav pakļauti fiziskam vai morālam nolietojumam, ieguldījuma īpašumiem, bioloģiskajiem aktīviem un pārdošanai turētiem ilgtermiņa ieguldījumiem, kurus nodokļa maksātājs izvēlēties novērtēt patiesajā vērtībā, kā arī reprezentatīviem automobiļiem Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma izpratnē.

Reprezentatīvs automobilis – automobilis, kura vērtība bez PVN pārsniedz **75 000 EUR** un kurš ir:

- vieglais automobilis, kur sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas vietas, izņemot operatīvo transportlīdzekli vai speciālo vieglo automobili (neatliekamo medicīnisko palīdzību, dzīvojamo automobili vai katafalku, vieglo automobili, kas speciāli aprīkots, lai pārvadātu riteņkrēslos sēdošās personas ar invaliditāti), vai jaunu vieglo automobili, ko pilnvarots automobiļu tirgotājs izmanto par demonstrācijas automobili;
- kravas automobilis ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas ir reģistrēts kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu), ja tas klasificēts par kravas automobili (N1 kategorija), bet pēc būtības ir vieglais automobilis (M1 kategorija).

Nemateriālo ieguldījumu vērtību patentiem, licencēm un preču zīmēm noraksta piecos gados. Pētniecības un attīstības izmaksas (arī tās, kas saistītas ar nerealizēto projektu tehnisko dokumentāciju, ja šo projektu vērtība nav iekļauta pamatlīdzekļos), kas attiecas uz nodokļa maksātāja saimniecisko darbību, izņemot izmaksas par derīgo izrakteņu atrašanās vietas, daudzuma un kvalitātes noteikšanu, noraksta tajā gadā, kad šīs izmaksas radušās.

Izmaksas par derīgo izrakteņu atrašanās vietas, daudzuma un kvalitātes noteikšanu noraksta sistemātiski **10 gadu laikā pēc izmaksu rašanās**.

Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu iegādes un izveidošanas izdevumus, kā arī kapitālā remonta izmaksas reģistrē žurnāla 23. ailē "Izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu", jo minētos izdevumus attiecina uz saimnieciskās darbības izdevumiem, aprēķinot attiecīgo objektu nolietojumu (23. piemērs).

15. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs projekta ietvaros 202X. gada oktobrī iegādājas lauksaimniecības tehniku par 40 000 EUR, par kuras iegādi 202Y. gada februārī saņem Eiropas Savienības atbalstu 20 000 EUR apmērā. Saimnieciskās darbības veicējs izvēlēties pamatlīdzekļa nolietojuma norakstīšanai piemērot lineāro metodi (nosaka pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiku gados).

Saimnieciskās darbības veicēja tehnikas iegādes vērtība ir 40 000 EUR, attiecīgi tehniku 202X. gadā atzīst par pamatlīdzekli 40 000 EUR vērtībā, un pamatlīdzekļa nolietojums par 202X. gadu ir 8000 EUR (40 000/5 gadi), kuru pieskaita izdevumiem, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu.

Ja saimniecisko darbību veic visu pārskata periodu (nodokļu aprēķināšanai taksācijas periodu) (12 mēnešus), pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina par visu pārskata periodu (taksācijas periodu), neņemot vērā mēnesi, kad pamatlīdzeklis iegādāts.

Ja saimnieciskās darbības taksācijas periods ir īsāks par 12 mēnešiem, pamatlīdzekļa taksācijas perioda nolietojumu reizina ar koeficientu, kuru aprēķina, mēnešu skaitu taksācijas periodā dalot ar 12. Nosakot pamatlīdzekļa atlikušo vērtību, piemēro koriģēto nolietojuma summu.

16. piemērs

Jānis Ozols uzsāk saimniecisko darbību 202X. gada 1. jūlijā, tad arī reģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējs. Iegādājas biroja mēbeles par 4200 EUR, kuras sāk izmantot saimnieciskajā darbībā. Mēbeles atzīst par pamatlīdzekli 4200 EUR vērtībā, taksācijas perioda pamatlīdzekļu nolietojuma kopsumma ir 840 EUR (4200 x 20 %, nosakot nolietojumu, piemēro likmi 20 %). Ievērojot, ka taksācijas periods ir īsāks par 12 mēnešiem, pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķinā piemēro koeficientu 0,500, kuru nosaka, mēnešu skaitu taksācijas periodā dalot ar 12 (6/12 = 0,500). Pamatlīdzekļa nolietojuma precizētā summa par 202X. gadu ir 420 EUR (840 x 0,500), kuru pieskaita izdevumiem.

Paraugš šāda pamatlīdzekļa uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanai sniegts šī metodiskā materiāla 1. un 3. pielikumā.

17. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs reģistrējies kā nodokļu maksātājs 202X. gada 2. februārī, bet 202X. gada aprīlī iegādājas lauksaimniecības tehniku par 40 000 EUR un pēc tehnikas iegādes saņem Eiropas Savienības atbalsta summu 20 000 EUR. Saimnieciskās darbības veicējs ir izvēlējies pamatlīdzekļa nolietojuma norakstīšanai izmantot degresīvo metodi (nosaka pamatlīdzekļu taksācijas perioda nolietojumu procentos).

Pamatlīdzekļa sākotnējā vērtība ir 40 000 EUR, pirmā gada nolietojums ir 8000 EUR (40 000 x 20 %, nosakot nolietojumu, piemēro likmi 20 %), ja nolietojumu aprēķinātu visiem 12 kalendāra gada mēnešiem. Ievērojot, ka taksācijas periods ir īsāks par 12 mēnešiem, pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķinā piemēro koeficientu 0,917, kuru nosaka, mēnešu skaitu taksācijas periodā dalot ar 12 (11/12 = 0,917). Pamatlīdzekļa nolietojuma summa par 202X. gadu ir 7336 EUR (8000 x 0,917), kuru pieskaita izdevumiem, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu.

18. piemērs

Saimnieciskās darbības veicēja Jānis Ozols 202X. gada janvārī iegādājas datorprogrammas licenci. No bankas konta samaksāti 2000 EUR. Šo summu noraksta piecos gados. Gadā noraksta nolietojumu 400 EUR (2000/5 gadi). Paraugš šāda nemateriālā ieguldījuma uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanai sniegts šī metodiskā materiāla 2. un 3. pielikumā.

19. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs par 1500 EUR iegādājas datoru, kas nepieciešams saimnieciskās darbības veikšanai. Tas ir pamatlīdzeklis, kuram jāērķina nolietojums. Iegādāto pamatlīdzekli saimnieciskās darbības žurnālā reģistrē šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par iegādāto datoru	Pamatlīdzekļa uzskaites karte Nr. 3		1500	1500	1500

20. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs, iegādājas datorprogrammas licenci, samaksājot 1000 EUR no kredītiestādes konta. Licence ir izsniegta uz pieciem gadiem. Tātad šo licenci atzīst par nemateriālo ieguldījumu 1000 EUR vērtībā un žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par iegādāto licenci	Nemateriāla ieguldījuma uzskaites karte Nr.1		1000	1000	1000

Saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.⁵ panta 1.³ punkta nosacījumiem zemei pamatlīdzekļu nolietojumu nenoraksta, savukārt ēkām pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina. Lai izpildītu likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" nosacījumus, iegādātajai zemei un ēkām nepieciešams atsevišķi uzskaitīt vērtības.

Zemei nolietojumu neaprēķina, tādēļ izdevumus to iegādei izdevumos iekļauj tad, kad zemi atsavina, piemēram, pārdod vai dāvina.

Zemi un ēkas uzskaita atsevišķi pat tad, ja tie iegādāti kopā. Iegādājoties nekustamo īpašumu – zemi un ēkas – kopā vienā kopējā vērtībā, pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšanas nolūkam zemei un ēkām uzskaitē grāmatvedībā var izmantot divus variantus:

- 1) iegādātajai zemei un ēkām atsevišķi uzskaita vērtību (nosacīto iegādes vērtību), kas ir noteikta proporcionāli katra atsevišķā objekta (zemes, ēkas) kadastrālo vērtību īpatsvaram;
- 2) zemi un ēkas var atsevišķi uzskaitīt, izmantojot profesionāla kvalificēta vērtētāja noteikto vērtību.

21. piemērs

Zemnieku saimniecība iegādājas zemesgabalu un ēku uz tās, attaisnojuma dokumentā pārdevējs ir norādījis kopējo darījuma vērtību 50 000 EUR, atsevišķi nenorādot zemesgabala un ēkas vērtību.

Žurnālā šo darījumu reģistrē šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. ail)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par iegādāto zemesgabalu un ēku	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 5		50 000	50 000	50 000

Lai zemesgabalu un ēku varētu atsevišķi uzskaitīt, zemnieku saimniecība **izmanto profesionāla kvalificēta vērtētāja pakalpojumus**, saņemot atsevišķu novērtējumu zemesgabalam (35 000 EUR) un ēkai (15 000 EUR). Pamatojoties uz šo vērtējumu, zemesgabala vērtību un ēkas vērtību uzskaita atsevišķi. Ēkas iegādes vērtība pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķināšanai ir 35 000 EUR (**nosacītā iegādes vērtība**).

22. piemērs

Zemnieku saimniecība 2022. gadā iegādājas 8 ha zemi un ēku uz tās, pirkuma līgumā norādītā kopējā iegādes vērtība ir 90 000 EUR (atsevišķi nav noteikta zemes un ēkas vērtība).

Nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība uz 2022. gada 1. janvāri ir 54 000 EUR.

- Katra atsevišķā objekta (zemes, ēkas) vērtības īpatsvars iegādes gada kopējā nekustamā īpašuma kadastrālajā vērtībā:

- zemes (8 ha) kadastrālā vērtība iegādes gadā (2022.) ir 31 000 EUR jeb 57,41 % (31 000/54 000 x 100) no kopējās kadastrālās vērtības;

- ēkas kadastrālā vērtība iegādes gadā (2022.) ir 23 000 EUR jeb 42,59 % (23 000/54 000 x 100) no kopējās kadastrālās vērtības.

- Uz noteiktā īpatsvara pamata no nekustamā īpašuma kopējās iegādes vērtības proporcionāli aprēķina katra atsevišķā nekustamā īpašuma objekta (zemes, ēkas) nosacīto iegādes vērtību:

- par kopējo zemi (8 ha) – 51 669 EUR (57,41 % no 90 000);

- par ēku – 38 331 EUR (42,59 % no 90 000).

Ēkas iegādes vērtība pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķināšanai ir 38 331 EUR (**nosacītā iegādes vērtība**).

Saimnieciskajā darbībā izmantojamo **pamatlīdzekļu** un **nemateriālo ieguldījumu uzskaiti** un to nolietojuma aprēķināšanu **veic, aizpildot nolietojuma aprēķina veidlapas**.

Katram pamatlīdzeklim, kā arī nemateriālajam ieguldījumam iekārto savu nolietojuma aprēķina veidlapu.

Saimnieciskajā darbībā izmantojamo pamatlīdzekļu analītiskajai uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanai izmantojamās veidlapas aizpildīšanai dots paraugs šī metodiskā materiāla **1. pielikumā**.

Saimnieciskajā darbībā izmantojamo nemateriālo ieguldījumu uzskaitē un nolietojuma aprēķināšanai izmantojamās veidlapas aizpildīšanai dots paraugs šī metodiskā materiāla **2. pielikumā**.

Pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšanas aprēķina kopsavilkuma veidlapas aizpildīšanai dots paraugs šī metodiskā materiāla **3. pielikumā**.

Pamatlīdzekli uzskaita pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina veidlapā tā **sākotnējā vērtībā**, tas ir, iegādes izmaksās vai ražošanas pašizmaksā.

Pirkta pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma **sākotnējā vērtībā** ietver:

- pirkšanas cenu;
- citus tiešos izdevumus (piemēram, pamatlīdzekļa piegādes izdevumus līdz tā izmantošanas vietai, pamatlīdzekļa sagatavošanas izdevumus paredzētajai izmantošanai, kā arī samaksātos muitas maksājumus);
- var iekļaut arī saņemto aizņēmumu procentus, kas samaksāti par periodu līdz objekta lietderīgās izmantošanas uzsākšanai.

23. piemērs

Namīpašnieks apsaimnieko savā īpašumā esošo māju. Saskaņā ar līgumiem namīpašnieks mājā esošos dzīvokļus izīrē fiziskām personām. Mājai tiek iegādāts apkures katls par 1000 EUR un uzstādīts par 100 EUR.

Šo apkures katlu atzīst par pamatlīdzekli un nolietojuma aprēķina veidlapā norāda 1100 EUR vērtībā.

Iegādes izmaksas saimnieciskās darbības žurnālā reģistrē šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23 aile)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par iegādāto apkures katlu	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 2		1000	1000	1000
Pārskaitīts par apkures katla uzstādīšanu	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 2		100	100	100

PVN maksātājs pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma sākotnējā vērtībā neietver PVN summu, kuru saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumu ir atskaitījis kā

priekšnodokli, savukārt PVN nemaksātājs PVN summu ieskaita pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma sākotnējā vērtībā.

24. piemērs

Ja PVN maksātājs nopērk vieglo automobili par 12100 EUR (t. sk. PVN 2100 EUR) un priekšnodoklī atskaitāma summa 1050 EUR, tad automobiļa vērtība pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina vajadzībām šajā gadījumā ir 11050 EUR (10 000 + 1050).

Ja pats izveido pamatlīdzekli, tā sākotnējā vērtībā ietver izdevumus, kas tieši saistīti ar pamatlīdzekļa izveidošanu (izgatavošanu vai celtniecību) un sagatavošanu nodošanai ekspluatācijā. Piemēram, materiālu izdevumus, algas un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksājumus, pamatlīdzekļa izveidošanā izmantoto pamatlīdzekļu nolietojumu u. c.

25. piemērs

Individuālais komersants uzsāk tādas ēkas būvniecību, kura pēc tam tiks izmantota saimnieciskajā darbībā.

Ēkas būvniecība ietver šādus izdevumus:

- 1) projekta izdevumus 1000 EUR;
- 2) materiālu izmaksas 30 000 EUR;
- 3) darba algu 3430 EUR;
- 4) darbaspēka nodokļus 2749,50 EUR (525 + 1045 + 1179,50);
- 5) mašīnu un mehānismu nomu 1500 EUR.

Žurnālā minētos darījumus reģistrē šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par projektu			1000	1000	1000
Pārskaitīts par materiāliem	Krājumu uzskaites reģistrs Nr. 5		30 000	30 000	30 000
Pārskaitīta darba alga	Kreditoru uzskaites reģistrs Nr. 4		3430	3430	3430
Darbaspēka nodokļi	Kreditoru uzskaites reģistrs Nr. 4		2749,50	2749,50	2749,50
Pārskaitīts par mašīnu un mehānismu nomu			1500	1500	1500

Kopējā ēkas sākotnējā vērtība ir 38 679,50 EUR (1000 + 30 000 + 3430 + 2749,50 + 1500). Šo ēkas sākotnējo vērtību persona norāda nolietojuma aprēķina veidlapā.

Pamatlīdzekļa sākotnējā vērtībā var ietvert arī procentus, kas līdz pamatlīdzekļa nodošanai ekspluatācijā samaksāti par pamatlīdzekļa izveidošanai saņemtajiem aizņēmumiem. Pēc pamatlīdzekļa nodošanas ekspluatācijā procentu izmaksas iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos.

Ja saimnieciskajā darbībā kā pamatlīdzekli sāk izmantot personisko mantu, kas pirktā vai izveidota pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas, pamatojot šīs mantas iegādes vai izveidošanas izdevumu summu ar tās iegādes vai izveidošanas laikā saņemtajiem attaisnojuma dokumentiem, par šāda pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību uzskata minētās mantas atlikušo vērtību datumā, kad pamatlīdzekli sāk izmantot saimnieciskajā darbībā. Šāda pamatlīdzekļa atlikušo vērtību aprēķina, ņemot vērā mēnešu skaitu līdz brīdim, kad pamatlīdzekli sāk izmantot saimnieciskajā darbībā.

26. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs 202X. gada 10. maijā par 3000 EUR iegādājas cepeškrāsni, kas paredzēta konditorejas izstrādājumu izgatavošanai.

202Y. gada 2. janvārī reģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējs un cepeškrāsni sāk izmantot savā saimnieciskajā darbībā.

Cepeškrāsns atlikušās vērtības aprēķins:

$3000 \text{ EUR} \times 20 \% = 600 \text{ EUR}$ – pamatlīdzekļa nolietojums par 202X. gadu.

$600 \text{ EUR} \times 8/12 = 400 \text{ EUR}$ – nolietojums par periodu no 202X. gada maija līdz decembrim pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas.

$3000 \text{ EUR} - 400 \text{ EUR} = 2600 \text{ EUR}$ – pamatlīdzekļa vērtība, ko norāda nolietojuma aprēķina veidlapā kā sākotnējo vērtību, no kuras sāk aprēķināt pamatlīdzekļa nolietojumu saimnieciskās darbības vajadzībām.

Ja saimnieciskajā darbībā izmantotais pamatlīdzeklis iegūts kā dāvinājums, kuru saņemot ir samaksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklis, šādu pamatlīdzekli uzskaita dāvinājuma līgumā norādītajā vērtībā. Šādā gadījumā pamatlīdzekļa nolietojumu var norakstīt saimnieciskās darbības izdevumos.

Saimnieciskajā darbībā izmantoto pamatlīdzekli var **uzskaitīt tikai natūrā** (bez novērtējuma naudas izteiksmē), ja:

- pamatlīdzeklīm nav iegādes dokumenta vai dokumenta, kas pamato personas pašas izveidota pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību;
- pamatlīdzekļa vērtība nav noteikta atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 31. maija noteikumu Nr. 322 "Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" 25. punktam;
- pamatlīdzeklis iegūts ziedošanas, dāvinājuma vai mantojuma veidā.

Šādiem pamatlīdzekļiem iekārto nolietojuma aprēķina veidlapu, kurā **vērtību nenorāda**.

Ja radušies izdevumi, kas saistīti ar saimnieciskajā darbībā izmantotajam pamatlīdzeklīm (arī tad, ja to uzskaita tikai natūrā) veiktajiem uzlabojumiem, tā atjaunošanu vai rekonstrukciju, kas būtiski palielina šī pamatlīdzekļa ražošanas potenciālu vai pagarina ekspluatācijas laiku, šādus izdevumus uzskaita un nolietojumu aprēķina tādā pašā kārtībā, kāda noteikta attiecīgajam pamatlīdzeklīm.

27. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs rekonstruējis tam piederošu ēku, kas tiek izmantota saimnieciskās darbības vajadzībām un grāmatvedības uzskaitē uzskaitīta natūrā, un

parakstījis rekonstrukcijas darbu pieņemšanas aktu. Kapitālo izmaksu kopējā summa ir 19 000 EUR, tai skaitā jumta segums 10 000 EUR, logu nomaiņa 5000 EUR, apkures sistēma 4000 EUR.

Ar rekonstrukcijas darbiem saistītos izdevumus žurnālā norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Izdevumi, euro	
		sajemts	izsniegts	izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu	kopā (19.+20.+21.+22.+23.aile)
4	5	8	9	23	24
Pārskaitīts par rekonstrukcijas darbiem	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 1		19 000	19 000	19 000

Pamatlīdzekļa kārtējā remonta izdevumus, piemēram, izdevumus ēkas kosmētiskajam remontam, iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos tajā periodā, kad veikta samaksa.

Nolietojumu aprēķina pamatlīdzekļiem, kurus izmanto saimnieciskajā darbībā. Ja **pamatlīdzekļi neizmanto saimnieciskajā darbībā**, šo pamatlīdzekļi **neuzskaita**.

28. piemērs

Ja iegādājas automobili, kuru neizmanto saimnieciskajā darbībā, automobilis nav jāuzskaita un nolietojumu saimnieciskās darbības izdevumos nedrīkst iekļaut.

Ja personīgos pamatlīdzekļus saimnieciskajā darbībā izmanto daļēji, to vērtības nolietojumu nodokļa aprēķināšanas vajadzībām aprēķina proporcionāli attiecīgā pamatlīdzekļa izmantošanai saimnieciskajā darbībā.

29. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs iegādājas automobili, kura iegādes vērtība ir 12 000 EUR. Pirmajā taksācijas gadā nolietojums ir 2400 EUR. Par automobiļa izmantošanu saimnieciskajā darbībā ir veikta detalizēta maršrutu uzskaitē. Saimnieciskās darbības nodrošināšanai automobili izmanto 70 %, pārējo personiskām vajadzībām.

Tādējādi saimnieciskās darbības izdevumos iekļaujamais nolietojums pārskata gadā ir 1680 EUR (2400x 70 %).

Ja personisko īpašumu – ēku vai tās daļu – izmanto saimnieciskajā darbībā, nolietojumu aprēķina proporcionāli saimnieciskajā darbībā izmantotās daļas platības īpatsvaram ēkas (tās daļas) kopējā platībā.

30. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējam pieder namīpašums, kura kopējā platība ir 600 m², no kuriem 300 m² izīrē, savukārt atlikušajos 300 m² dzīvo namīpašnieks.

Visa namīpašuma nolietojums taksācijas gadā ir 20 000 EUR.

Saimnieciskās darbības izdevumos iekļaujamais nolietojums ir 10 000 EUR (300/600 x 20 000).

Ja **pamatlīdzekļi nomā bez izpirkuma tiesībām (operatīvā noma)** un pēc nomas termiņa izbeigšanās atdod īpašniekam, nolietojumu neaprēķina. Ja nomas līgumā ir paredzēta pamatlīdzekļu rekonstrukcija, uzlabošana vai atjaunošana, šo izmaksu summu attiecina uz saimnieciskās darbības izmaksām vienlīdzīgās daļās atlikušajā nomas periodā.

31. piemērs

202X. gada jūnijā uzsāk nomāt (bez izpirkuma tiesībām) telpas, nomas periods ir pieci gadi.

202Y. gada jūnijā veic remonta darbus par 2000 EUR.

Telpā ieguldītās remonta izmaksas 2000 EUR noraksta atlikušajā nomas periodā (četros gados jeb 48 mēnešos) – tā tad katru mēnesi 41,67 EUR jeb 500 EUR gadā.

Ja **pamatlīdzekļi nomā ar izpirkuma tiesībām (finanšu noma)**, nolietojumu un rekonstrukcijas, uzlabošanas un atjaunošanas izmaksas noraksta tā, it kā pamatlīdzeklis būtu nomnieka īpašumā.

Nolietojuma aprēķināšanu pārtrauc, kad pamatlīdzekļi vairs neizmanto saimnieciskajā darbībā.

32. piemērs

Individuālais komersants saimnieciskās darbības vajadzībām izmanto vieglo autotransportu un maksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli. Individuālais komersants saimnieciskās darbības vajadzībām taksācijas gadā ir nobraucis 6000 km. Autotransporta nolietojuma summa gadā 1050 EUR. Šajā gadījumā neatkarīgi no nobrauktajiem kilometriem autotransporta nolietojumu 1050 EUR pilnā apmērā attiecina uz saimnieciskās darbības izdevumiem.

Savukārt degvielas iegādes izdevumus iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos, pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu katrā mēnesī, bet ne vairāk par individuālā komersanta noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 km, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk kā par 20 % (likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.⁵ panta 6.¹ daļa).

Ja pārdod pamatlīdzekļi, kuru izmanto saimnieciskajā darbībā, saimnieciskās darbības ieņēmumos iekļauj pamatlīdzekļa pārdošanas vērtību un saimnieciskās darbības izdevumos iekļauj pamatlīdzekļa atlikušo vērtību.

33. piemērs

202X. gada 1. maijā noslēgts pārdošanas līgums Nr. 1506 un 202X. gada 15. maijā maksājumu kontā tiek saņemti 70 000 EUR par pārdoto nekustamo īpašumu (ēku), kura iegādes vērtība ir 60 000 EUR un kurš izmantots saimnieciskajā darbībā trīs gadus.

Iepriekšējos taksācijas periodos norakstītais nolietojums ir 16 260 EUR.

Pamatlīdzekļi izslēdz no nolietojuma aprēķina veidlapas, un tam pārtrauc aprēķināt nolietojumu.

Saimnieciskās darbības izdevumos iekļauj pamatlīdzekļa atlikušo vērtību 43 740 EUR

(60 000 EUR – 16 260 EUR).

Žurnālā darījumus norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu konts, euro		Ieņēmumi, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem	apgrozījums(12.+13.+14. aile)	izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	5	8	9	13	15	20	24
Saņemts par nekustamā īpašuma pārdošanu		70 000		70 000	70 000		
Izslēgta nekustamā īpašuma atlikusī vērtība	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 2					43 740	43 740

34. piemērs

Lauksaimnieks, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu, par 21 000 EUR pārdod traktoru, kura iegādes vērtība ir 20 000 EUR un kurš izmantots lauksaimnieciskās produkcijas ražošanā divus gadus.

Iepriekšējos taksācijas periodos norakstītais nolietojums ir 12 800 EUR.

Pamatlīdzekli izslēdz no pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina veidlapas un tam pārtrauc aprēķināt nolietojumu.

Izdevumos no traktora pārdošanas iekļauj pamatlīdzekļa atlikušo vērtību 7200 EUR.

Žurnālā darījumus norāda šādi:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Analītiskās uzskaites reģistra Nr. vai nosaukums	Maksājumu u konts, euro		Ieņēmumi, euro		Izdevumi, euro	
		saņemts	izsniegts	ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem	apgrozījums (12.+13.+14. aile)	izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem	kopā (19.+20.+21.+22.+23. aile)
4	5	8	9	13	15	20	24
Traktora pārdošana		21 000		21 000	21 000		
Atlikušās vērtības izslēgšana	Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķina karte Nr. 3					7200	7200

👉 Ja tiek pārdots iepriekš lauksaimnieciskajā ražošanā vai lauku tūrismā izmantots pamatlīdzeklis, 12. aile "Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas" un 19. aile "Izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu" **netiek izmantotas.**

Krājumu uzskaitē

Par krājumiem uzskata izejvielas, materiālus, nepabeigtos ražojumus un izstrādājumus, gatavos ražojumus un izstrādājumus, preces pārdošanai, darba dzīvniekus un produktīvos dzīvniekus.

Krājumi ir līdzekļi, kurus parasti izlieto viena ražošanas cikla vai gada laikā.

Pirkto krājumu atlikumus novērtē iegādes vērtībā (pirkšanas cenā).

Pašražoto krājumu atlikumus novērtē ražošanas pašizmaksā vai zemākajā tirgus cenā.

Krājumu uzskaitē var iekārtot **analītiskās uzskaites reģistru** (turpmāk – krājumu uzskaites reģistrs).

Reģistra veidu un tā kārtošanas veidu var brīvi izvēlēties (elektroniski vai papīra reģistra veidā), piemēram, žurnāls, kartīte u. c.

Krājumu uzskaites reģistrā uzskaita saņemtos un izlietos krājumu daudzumus un aprēķina atlikumus katra mēneša beigās.

Ja saimnieciskajā darbībā izmanto dažāda veida krājumus, katram krājumu veidam var iekārtot atsevišķu krājumu uzskaites reģistru.

Ja iekārto reģistru **pirkto krājumu uzskaitē**, tajā par katru krājumu uzskaites vienību norāda šādu **informāciju**:

- ieraksta kārtas numuru – kārtas numurus krājumu uzskaites reģistrā norāda hronoloģiskā (augošā) secībā;
- ieraksta datumu – norāda krājumu uzskaites reģistrā izdarītā ieraksta datumu, kas var nesakrist ar attaisnojuma dokumentā norādīto saimnieciskā darījuma veikšanas datumu;
- attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu – norāda tā attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu, uz kura pamata izdara ierakstu krājumu uzskaites reģistrā. Piemēram, 202X. gada 15. janvāra kases čeks Nr. 2201;
- attaisnojuma dokumenta autoru vai darījuma partneri – norāda attaisnojuma dokumenta autora (sagatavotāja) vārdu, uzvārdu fiziskajai personai vai nosaukumu juridiskajai personai;
- attiecīgās krājumu uzskaites vienības nosaukumu – norāda krājumu uzskaites vienības nosaukumu, kas norādīts attaisnojuma dokumentā;
- krājumu daudzumu mēneša sākumā – norāda pirktu krājumu daudzumu atlikumu mēneša sākumā attiecīgās naturālās mērvienībās. Atlikums uz mēneša sākumu ir vienāds ar atlikumu iepriekšējā mēneša beigās;

- krājumu vērtību mēneša sākumā – norāda pirktu krājumu vērtību mēneša sākumā;
- mēnesī saņemto krājumu daudzumu – norāda saņemto krājumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās, kas norādīts attaisnojuma dokumentā;
- mēnesī saņemto krājumu vērtību – norāda pirktu krājumu vērtību, kas norādīta attaisnojuma dokumentā;
- mēnesī izlietoto krājumu daudzumu – norāda mēnesī izlietoto krājumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās;
- mēnesī izlietoto krājumu vērtību – norāda mēnesī izlietoto krājumu vērtību;
- krājumu atlikumu daudzumu mēneša beigās – norāda krājumu atlikumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās mēneša beigās, ņemot vērā krājumu daudzumu mēneša sākumā, kā arī mēnesī iegādāto, izlietoto krājumu daudzumu;
- krājumu atlikumu vērtību mēneša beigās – norāda krājumu atlikumu vērtību mēneša beigās, ņemot vērā krājumu vērtību mēneša sākumā, kā arī mēnesī iegādāto, izlietoto krājumu vērtību;
- atzīmi par pirktu krājumu samaksu – norāda informāciju par samaksas veikšanu, nodrošinot samaksāto pirktu krājumu atlikumu vērtības noteikšanu mēneša sākumā un beigās;
- citu informāciju – šajā ailē pēc personas brīvas izvēles var norādīt citu informāciju, kas saistīta ar krājumu uzskaiti.

35. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs nodarbojas ar printeru tirdzniecību. Krājumu atlikums uz 202X. gada 1. jūniju ir 25 printeri 5000 EUR vērtībā.

Laikā no 202X. gada 1. jūnija līdz 202X. gada 30. jūnijam veica šādus saimnieciskos darījumus:

- 202X. gada 3. jūnijā SIA "ABC" piegādāja 15 printerus par kopējo vērtību 3000 EUR (pavadzīme Nr. 18809) saskaņā ar noslēgto līgumu;

- 202X. gada 17. jūnijā persona iepirka no SIA "AAC" 10 printerus par kopējo vērtību 2300 EUR (pavadzīme Nr. 186798, maksājumu uzdevums Nr. 158);

- 202X. gada 21. jūnijā pārdeva fiziskajām personām 10 printerus par kopējo vērtību 2300 EUR (EKA čeks Nr. 205).

Paraugs pirktu krājumu uzskaites reģistra aizpildīšanai ir sniegts šī metodiskā materiāla 4. pielikumā.

Ja iekārto **pašražoto krājumu uzskaites reģistru**, tajā norāda šādu **informāciju**:

- ieraksta kārtas numuru – kārtas numurus krājumu uzskaites reģistrā norāda hronoloģiskā (augošā) secībā;
- ieraksta datumu – norāda krājumu uzskaites reģistrā izdarītā ieraksta datumu;
- attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu – norāda attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu, uz kura pamata izdara ierakstu krājumu uzskaites reģistrā;
- attaisnojuma dokumenta autoru – norāda fiziskās personas vārdu, uzvārdu vai nosaukumu, ja attaisnojuma dokumenta autors ir juridiska persona;
- attiecīgās krājumu uzskaites vienības nosaukumu – norāda attaisnojuma dokumentā norādīto krājumu vienības nosaukumu;
- krājumu daudzumu mēneša sākumā – norāda pašražoto krājumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās mēneša sākumā;
- mēnesī saņemto (saražoto) krājumu daudzumu – norāda mēnesī saražoto krājumu daudzumu;

- mēnesī izlietoto krājumu daudzumu – norāda mēnesī izlietoto krājumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās;
- krājumu atlikumu daudzumu mēneša beigās – norāda krājumu atlikumu daudzumu attiecīgās naturālās mērvienībās mēneša beigās, ņemot vērā krājumu daudzumu mēneša sākumā, kā arī mēnesī saražoto, izlietoto (pārdoto) krājumu daudzumu;
- citu informāciju – šajā ailē pēc personas brīvas izvēles var norādīt citu informāciju, kas saistīta ar pašražoto krājumu uzskaiti.

Pašražoto krājumu atlikumu vērtību aprēķina un ieraksta krājumu uzskaites reģistrā katra pārskata gada beigās.

Krājumu uzskaites reģistrā noteikto krājumu atlikumu taksācijas gada beigās precizē, pamatojoties uz veiktās inventarizācijas datiem.

36. piemērs

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam pieder traktors, ar kuru tas veic lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājs, lai varētu norakstīt izdevumos patērēto dīzeļdegvielu, ir izstrādājis iekšējo kārtību, kurā aprēķinājis traktora dīzeļdegvielas patēriņu, tas ir, 20 litri uz hektāru.

Dīzeļdegvielas uzskaitē lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir iekārtojis pirktu krājumu uzskaites reģistru.

Laikā no 202X. gada 1. oktobra līdz 202X. gada 31. oktobrim lauksaimniecības produkcijas ražotājs veica šādus saimnieciskos darījumus:

- 202X. gada 3. oktobrī (pavadzīme Nr. 18199) iegādājās 800 litrus dīzeļdegvielas par 2,10 EUR litrā par kopējo vērtību 1680 EUR;

- 202X. gada 15. oktobrī veica 10 hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi, dīzeļdegvielas patēriņš dienā ir 200 litri (20 litri x 10 ha), tas ir, 420 EUR (200 litri x 2,10 EUR);

- 202X. gada 17. oktobrī veica 20 hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi, dīzeļdegvielas patēriņš dienā ir 400 litri (20 litri x 20 ha), tas ir, 840 EUR (400 litri x 2,10 EUR);

- 202X. gada 21. oktobrī veica 5 hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi, dīzeļdegvielas patēriņš dienā ir 100 litri (20 litri x 5 ha), tas ir, 210 EUR (100 litri x 2,10 EUR).

*Aizpildīts pirktu krājumu uzskaites reģistrs Nr. 2 sniegts šī metodiskā materiāla **5. pielikumā**. 202X. gada novembrī un decembrī lauksaimniecībā izmantojamās zemes apstrādi lauksaimniecības produkcijas ražotājs neveica, tādēļ dīzeļdegviela netika patērēta.*

Lauksaimniecības produkcijas ražotājs, izmantojot transportlīdzekļus (piemēram, traktoros, kombainus) lauksaimnieciskajā ražošanā, degvielas uzskaiti (piemēram, ar ceļazīmēm vai maršruta lapām) neveic.

Citi reģistri

Atbilstoši saimnieciskās darbības specifikai var iekārtot arī citus grāmatvedības reģistrus, piemēram, analītiskās uzskaites reģistru debitoru parādu uzskaitē, kreditoru parādu uzskaitē, darbinieku, samaksāto nodokļu vai līgumu uzskaitē.

Reģistru veidu (žurnāls, kartīte u. c.), kā arī kārtošanas veidu (elektroniski, papīra reģistra veidā) var brīvi izvēlēties.

Ja saimnieciskās darbības laikā pārdod produkciju, preces vai sniedz pakalpojumus citām fiziskām vai juridiskām personām un uzreiz nesāņem samaksu, veidojas debitoru parādi. Piemēram, debitori var būt pircēji, pakalpojumu saņēmēji, nomnieki, aizdevumu saņēmēji u. c.

37. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs 202X. gada 12. jūnijā piegādā SIA "Roziši" preci. SIA "Roziši" nav veikusi samaksu par šo saimniecisko darījumu, tādēļ norāda SIA "Roziši" parādu debitoru parādu uzskaites reģistrā.

Ja, veicot saimniecisko darbību, ar citām juridiskām un fiziskām personām uzreiz nenorēķinās par saņemtajām precēm, materiāliem vai sniegtajiem pakalpojumiem, persona var aizņemt naudas līdzekļus savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai, saņemt avansa maksājumus, veidojas arī parādi budžetam par nodokļiem un nodevām un citi parādi, personai veidojas saistības – kreditoru parādi. Piemēram, kreditori var būt kredītiestādes, piegādātāji, pakalpojumu sniedzēji, darbinieki.

Debitoru parādi ir citu personu parādi par precēm, pakalpojumiem vai citām prasībām. Debitoru parādi rodas, pārdodot produkciju, sniedzot pakalpojumus u. c., bet uzreiz nesāņemot par to samaksu.

Kreditoru parādi ir personas parādi juridiskām un fiziskām personām par iegādāto preci, saņemto pakalpojumu u. c., par kuriem uzreiz nav veikta samaksa.

Ja iekārto debitoru un kreditoru parādu uzskaites reģistru, tajā par katru debitoru un kreditoru parādu norāda šādu informāciju:

- ieraksta kārtas numuru – kārtas numurus debitoru un kreditoru parādu uzskaites reģistrā uzrāda hronoloģiskā (augošā) secībā;
- ieraksta datumu – norāda debitoru un kreditoru parādu uzskaites reģistrā izdarītā ieraksta datumu;
- attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu – norāda tā attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru un datumu, uz kura pamata izdara ierakstu debitoru un kreditoru parādu uzskaites reģistrā;
- attaisnojuma dokumenta autoru vai darījuma partneri – norāda attaisnojuma dokumenta sagatavotāja vārdu, uzvārdu fiziskajām personām vai nosaukumu juridiskajām personām;
- saimnieciskā darījuma aprakstu – norāda saimnieciskā darījuma aprakstu, kas norādīts attaisnojuma dokumentā;

- norēķinu atlikuma summu mēneša sākumā – norādītā summa ir vienāda ar atlikuma summu iepriekšējā mēneša beigās – par katru debitoru un kreditoru atsevišķi;
- mēnesī samaksāto parāda summu – norāda mēnesī samaksāto kreditoru vai debitoru parāda summu;
- mēnesī izveidojušos parāda summu – norāda mēneša laikā izveidojušos kreditoru vai debitoru parādu summu;
- norēķinu atlikuma summu mēneša beigās – norāda norēķinu atlikuma summu mēneša beigās, ņemot vērā norēķinu atlikuma summu mēneša sākumā, kā arī mēnesī samaksāto izveidojušos parādu summu;
- citu informāciju – šajā ailē pēc personas brīvas izvēles var norādīt citu informāciju, kas saistīta ar debitoru un kreditoru uzskaiti.

38. piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs nodarbojas ar kancelejas preču tirdzniecību. Debitoru atlikums uz 202X. gada 1. jūniju ir 200 EUR.

Laikā no 202X. gada 1. jūnija līdz 202X. gada 30. jūnijam persona veica šādus saimnieciskos darījumus:

- 202X. gada 3. jūnijā piegādāja SIA "ABC" kancelejas preces par kopējo vērtību 600 EUR (pavadzīme Nr. 18709). SIA "ABC" samaksu par piegādātajām kancelejas precēm veiks pēc piecām dienām saskaņā ar noslēgto līgumu;

- 202X. gada 29. jūnijā saņem samaksu no SIA "LSB" 200 EUR par jūnijā piegādātajām kancelejas precēm (maksājuma uzdevums Nr. 105).

Paraugš šāda debitoru uzskaites reģistra aizpildīšanai sniegts šī metodiskā materiāla 6.pielikumā.

Inventarizācija un tās norises kārtība

Katra taksācijas gada beigās veic inventarizāciju. Inventarizācijā nosaka saimnieciskajā darbībā izmantojamo līdzekļu apjomu dabā, kā arī salīdzina debitoru un kreditoru prasību un parādu summas.

Līdz inventarizācijas dienai pabeidz visu attaisnojuma dokumentu (par materiāli lietisko vērtību saņemšanu un izsniegšanu) apstrādi, izdara attiecīgus ierakstus uzskaites reģistros (ja tādi ir) un aprēķina atlikumus.

Inventarizācijā nosaka personas saimnieciskajā darbībā izmantojamo līdzekļu daudzumu, lietošanas ilgumu un derīgumu.

Nemateriālo ieguldījumu summas inventarizē, to apjomu pārbaudot saskaņā ar attiecīgajiem dokumentiem.

Debitoru un kreditoru summas inventarizē atbilstoši uzskaites reģistru datiem un attaisnojuma dokumentiem. Debitoru parādus salīdzina, nosūtot salīdzināšanas aktus debitoriem. Savukārt kreditoru parādus salīdzina, apstiprinot kreditoru atsūtītos salīdzināšanas aktus.

Krājumus inventarizē, izmantojot vispārīgus paņēmienus (apskatot, saskaitot, nosverot, izmērot), un vienlaikus veic ierakstus inventarizācijas sarakstos. Pirktajiem krājumiem, norāda, vai par krājumu iegādi ir veikta samaksa. Izdevumu precizēšanu veic tikai par tiem krājumiem, par kuriem veikta samaksa.

Naudas līdzekļu atlikumus kredītiestāžu norēķinu vai darījumu kontos norāda atbilstoši kredītiestāžu izsniegtajiem kontu izrakstiem un salīdzina ar ierakstiem žurnālā. Naudas līdzekļu summas kasē saskaita, pārbauda un salīdzina ar ierakstiem žurnālā.

Inventarizācijā konstatēto grāmatvedības uzskaites un inventarizācijas sarakstu datu starpību norāda salīdzināšanas sarakstos, lai saskaņā ar inventarizācijas rezultātiem varētu precizēt ierakstus grāmatvedības analītiskās uzskaites reģistros, jo saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datus neprecizē.

Persona inventarizāciju var veikt pati vai ar rīkojumu izveidot inventarizācijas komisiju. Inventarizāciju veic atbildīgās personas klātbūtnē, ja tāda ir.

Pirms inventarizācijas sākšanas pārbauda, vai visas svēršanas un mērīšanas ierīces ir precīzas un lietošanas kārtībā un visi dokumenti (arī pēdējie attaisnojuma dokumenti par materiāli lietisko vērtību saņemšanu un izsniegšanu) uz inventarizācijas brīdi ir iereģistrēti attiecīgajos reģistros.

Inventarizācijas rezultātus ieraksta inventarizācijas sarakstā, kurā ir šādi rekvizīti:

- personas vārds, uzvārds (individuālā komersanta firmas, individuālā uzņēmuma, zemnieku vai zvejnieku saimniecības nosaukums, inventarizējamās struktūrvienības nosaukums);
- sagatavošanas datums un numurs;

- ziņas par personām, kuras piedalās inventarizācijā;
- inventarizējamo objektu nosaukumi;
- mērvienības, daudzumi un citi rekvizīti (cenas, summas), ņemot vērā inventarizējamā objekta veidu;

Inventarizācijas sarakstu paraksta pati persona un atbildīgā persona, ja tāda ir. Ja ir izveidota inventarizācijas komisija, tad inventarizācijas sarakstu paraksta visi komisijas locekļi.

Inventarizācijas sarakstu sagatavo skaidri un saprotami, izmantojot datoru vai izdarot ierakstus ar roku iepriekš sagatavotā inventarizācijas saraksta veidlapā, kurā nedrīkst atstāt neaizpildītas rindas, veidlapas pēdējā lappusē neaizpildītās rindas pārsvītrot.

Inventarizācijas sarakstā kļūdu labo, svītrojot nepareizo ierakstu un izdarot pareizo ierakstu. Pie labojuma norāda, kas un kad labojis un kāpēc labots. Labojumu paraksta pati persona vai inventarizācijas komisijas locekļi un atbildīgā persona, ja tāda ir.

Izdevumu precizēšana

Lai aprēķinātu personas ar nodokli apliekamo ienākumu un sagatavotu iedzīvotāju ienākumu nodokļa deklarāciju, pārskata gada beigās precizē žurnālā uzrādītos izdevumus, izmantojot Saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistru.

Lai aprēķinātu pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, izdevumu precizēšanu var veikt katru mēnesi.

Izdevumus precizē tikai žurnāla 19., 20. un 21. ailes kopsummām!

Ja nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecību un lauku tūrismu) un citiem saimnieciskās darbības veidiem, tad precizēšanu veic atbilstoši katram izdevumu veidam, t. i., atsevišķi žurnāla 19. ailei un 20. ailei. Ja ir reģistrēti proporcionāli sadalāmie izdevumu žurnāla 21. ailē, tad izvēlas vienu no divām iespējām:

- 19. un 20. ailes kopsummām pieskaita 21. ailes izrēķinātās proporcijas rezultātu un tad veic izdevumu precizēšanu vai
- vispirms precizē izdevumus 21. ailes kopsummai un tikai pēc tam tos sadala starp lauksaimnieciskās ražošanas (arī iekšējo ūdeņu zivsaimniecības un lauku tūrisma) un citu saimnieciskās darbības veidu izdevumiem, piemērojot proporciju.

Izdevumu precizēšanas reģistra ailes var aizpildīt šādā kārtībā:

- **1. ailē "Pārskata gada izdevumi"** norāda žurnālā reģistrēto attiecīgo izdevumu kopsummu;
- **2. ailē "Izdevumi, kas izdarīti pārskata gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem"** norāda saimnieciskās darbības izdevumus, kas izdarīti pārskata gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem, piemēram, par nākamo gadu samaksātās apdrošināšanas prēmijas vai nomas maksas;
- **3. ailē "Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz pārskata gada ieņēmumiem"** norāda saimnieciskās darbības izdevumus, kas izdarīti iepriekšējā gadā, bet attiecas uz pārskata gadu un tika atskaitīti no izdevumiem, precizējot iepriekšējā gada izdevumus;
- **4. ailē "Krājumu atlikums pārskata gada sākumā"** norāda pārskata gada izdevumos iekļaujamo krājumu atlikuma vērtību pārskata gada sākumā:
- pirktajiem krājumiem pārskata gada izdevumos iekļauj samaksāto un žurnālā uzrādīto pirktu krājumu atlikuma vērtību pārskata gada sākumā;
- krājumus inventarizē, izmantojot vispārīgus paņēmienus (apskatot, saskaitot, nosverot, izmērot), un vienlaikus veic ierakstus inventarizācijas sarakstos;
- pašražotajiem krājumiem pārskata gada izdevumos iekļauj visu krājumu atlikuma vērtību pārskata gada sākumā;
- krājumu atlikuma vērtība pārskata gada sākumā ir vienāda ar krājumu atlikuma vērtību iepriekšējā pārskata gada beigās;
- **5. ailē "Krājumu atlikums pārskata gada beigās"** norāda no pārskata gada izdevumiem izslēdzamo krājumu atlikuma vērtību pārskata gada beigās (krājumu uzskaiti skatīt šī metodiskā materiāla IV nodaļā "[Krājumu uzskaitē](#)"):
 - pirktajiem krājumiem no pārskata gada izdevumiem izslēdz samaksāto un žurnālā uzrādīto pirktu krājumu atlikuma vērtību pārskata gada beigās;

- pašražotajiem krājumiem no pārskata gada izdevumiem izslēdz visu krājumu atlikuma vērtību pārskata gada beigās;
- **6. ailē "Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums"** norāda pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojumu vai pamatlīdzekļu vērtības samazinājumu no pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšanas aprēķina kopsavilkuma. Neaizpilda, ja nolietojums jau iekļauts žurnālā izdevumos;
- **7. ailē "Precizētie pārskata gada izdevumi (1.-2. +3.+4.- 5.+6. rinda)"** norāda precizēto pārskata perioda izdevumu kopsummā (1.-2.+3.+4.- 5.+6. rinda).

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots 2010. gadā

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts 23.10.2023.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID"

Paraugi veidlapu aizpildīšanai

1. pielikums

Pamatlīdzekļa analītiskā uzskaitē un nolietojuma aprēķins

Nodokļa maksātāja nosaukums Jānis Ozols
Reģistrācijas numurs | 1 2 08 6 9 1 0 0 9 2 0

Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķins

Pamatlīdzekļa nosaukums biroja mēbeles, Rīgas ielā 10

Gada nolietojuma norakstīšanai lietotā metode: pamatlīdzekļu taksācijas perioda nolietojums procentos
taksācijas perioda nolietojums procentos, likme % 20 %

Datums, kad pamatlīdzekļi sāk izmantot saimnieciskajā darbībā 01.07.202X.

Datums, kad pamatlīdzekļi beidz izmantot saimnieciskajā darbībā

Taksācijas Periods	Sākotnējā vērtība	Vērtības izmaiņas		Vērtība, no kuras aprēķina taksācijas perioda nolietojumu	Taksācijas perioda nolietojums	Uzkrātais nolietojums	Atlikusi vērtība pēc taksācijas perioda nolietojuma atskaitīšanas
		palielināšanās „+”	samazināšanās „-”				
1	2	3	4	7	8	9	10
202X.	4200			4200	420	420	3780
202Y.				3780	756	1176	3024

Nemateriālā ieguldījuma analītiskā uzskaite un nolietojuma aprēķins

Nodokļa maksātāja nosaukums Jānis Ozols

Reģistrācijas numurs | 1 2 08 6 9 1 0 0 9 2 0 |

Nemateriālā ieguldījuma nolietojuma aprēķins

Nemateriālā ieguldījuma nosaukums licence

Nolietojuma aprēķins saskaņā ar lineāro (vienmērīgo) metodi $2000/5 \text{ gadi} = 400$
(sākotnējā vērtība / norakstīšanas periods = aprēķinātais gada nolietojums)

Taksācijas periods	Sākotnējā vērtība	Vērtība, no kuras atņem aprēķināto taksācijas perioda nolietojumu	Aprēķinātais gada nolietojums	Uzkrātais nolietojums	Atlikusi vērtība pēc taksācijas perioda atskaitīšanas
1	2	3	4	5	6
202X.	2000	2000	400	400	1600
202Y.		1600	400	800	1200

3. pielikums

Pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšanas aprēķina kopsavilkums

Nodokļa maksātāja nosaukums Jānis Ozols

Reģistrācijas numurs

1	2	0	8	6	9	1	0	0	9	2	0		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--

Taksācijas periods _____ 202Y. _____

Pamatlīdzekļi	Koriģētā vērtība	Vērtību kopsumma, no kuras aprēķina taksācijas perioda nolietojumu	Taksācijas perioda nolietojums	Uzkrātais nolietojums	Atlikusī vērtība pēc taksācijas perioda nolietojuma atskaitīšanas
1	2	3	4	5	6
Ēkas, būves, ilggadīgie stādījumi					
Dzelzceļa ritošais sastāvs un tehnoloģiskās iekārtas, jūras un upju flotes transportlīdzekļi, flotes un ostu tehnoloģiskās iekārtas, enerģētiskās iekārtas					
Skaitļošanas iekārtas un to aprīkojums, tai skaitā drukas ierīces, informācijas sistēmas, datoru programmprodukti un datu uzkrāšanas iekārtas, sakaru līdzekļi, kopētāji un to aprīkojums					
Pārējie pamatlīdzekļi		3780	756	1176	3024
KOPĀ		3780	756	1176	3024
Nemateriālie ieguldījumi	X	1600	400	800	1200
PAVISAM		5380	1156	1976	4224

4. pielikums

Pirkto krājumu uzskaites reģistrs Nr. 1

Ieraksta kārta numurs	Ieraksta datums	Attaisnojuma dokumenta nosaukums, numurs, datums	Attaisnojuma dokumenta autors vai darījuma partneris	Attiecīgās krājumu uzskaites vienības nosaukums	Atlikums mēneša sākumā		Saņemts		Izlietots		Atlikums mēneša beigās		Atzīme par pirkto krājumu samaksu	Cita informācija
					dauzums	vērtība	dauzums	vērtība	dauzums	vērtība	dauzums	vērtība		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Atlikums uz 01.06.202X.			printeris	25	5000								
1.	03.06.202X.	Pavadzīme Nr. 18809 03.06.202X.	SIA "ABC"	printeris					15	3000				
2.	17.06.202X.	Pavadzīme Nr. 186798	SIA "AAC"	printeris			10	2300					Maksājuma uzdevums Nr. 158	
3.	21.06.202X.	EKA čeki Nr. 205	Fiziskas personas	printeris					10	20	x	x	x	x
	Kopā mēnesī	x	x	x	x	x	10	2300	25	5000				
	Atlikums uz 30.06.202X.	x	x	x	x	x	X	X	x	x	10	2300	x	x

5. pielikums

Pirkto krājumu uzskaites reģistrs Nr. 2

Ieraksta kārta numurs	Ieraksta datums	Attaisojuma dokumenta nosaukums, numurs, datums	Attaisojuma dokumenta autors vai darījuma partneris	Attiecīgās krājumu uzskaites vienības nosaukums	Atlikums mēneša sākumā		Saņemts		Izlietots		Atlikums mēneša beigās		Atzīmē par pirkto krājumu samaksu	Cita informācija
					daudzums	vērtība	daudzums	vērtība	daudzums	vērtība	daudzums	vērtība		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Atlikums uz 01.10.202X.													
1.	03.10.202X.	Pavadzīme Nr. 18199 03.10.202X.	DUS	Dīzeļdegviela			800	1680						
2.	15.10.202X.	Aprēķins		Dīzeļdegviela					200	420				
3.	17.10.202X.	Aprēķins		Dīzeļdegviela					400	840	x	x	x	x
4.	21.10.202X.	Aprēķins		Dīzeļdegviela					100	210				
	Kopā mēnesī	x	x	x	x	x	800	1680	700	1470				
	Atlikums uz 31.10.202X.	x	x	x	x	x	X	X	x	x	100	210	x	x

Debitoru uzskaites reģistrs

Ieraksta kārtas numurs	Ieraksta datums	Attaisnojuma dokumenta nosaukums, numurs, datums	Attaisnojuma dokumenta autors vai darījuma partneris	Saimnieciskā darījuma apraksts	Norēķinu atlikuma summa mēneša sākumā	Mēnesī samaksātā parāda summa	Mēnesī izveidojusies parāda summa	Norēķinu atlikuma summa mēneša beigās	Cita informācija
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Atlikums uz 01.06.202X.				200				
1.	03.06.202X.	Pavadzīme Nr. 18709 03.06.202X.	SIA "ABC"	Kancelejas preces			600	600	
2.	29.06.202X.	Maksājuma uzdevums Nr. 105 28.06.202X.	SIA "LSB"	Par kancelejas precēm	200	200			Samaksa saņemta 29.06.201X.
	Atlikums uz 30.06.202X.	x	x	x				600	